

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba)

z dnia 11 września 2014 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Dyrektywa 2000/31/WE — Zakres stosowania — Spór o zniesławienie

W sprawie C-291/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Dikastirio Lefkosias (Cypr) postanowieniem z dnia 27 marca 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 maja 2013 r., w postępowaniu:

Sotiris Papasavvas

przeciwko

O Fileleftheros Dimosia Etaireia Ltd,

Takis Kounnafi,

Giorgios Sertis,

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: J.L. da Cruz Vilaça, prezes izby, J.C. Bonichot (sprawozdawca), i A. Arabadjiev, sędziowie
rzecznik generalny: N. Jääskinen,

sekretarz: A. Calot Escobar,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu S. Papasavvasa przez Ch. Christaki, dikigoros,
- w imieniu O Fileleftheros Dimosia Etaireia Ltd przez L. Paschalidis, dikigoros,
- w imieniu rządu cypryjskiego przez K. Lykourgosa, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez H. Tserepę-Lacombe oraz F. Wilmana, działających w charakterze pełnomocników,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

* Język postępowania: grecki.

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywy o handlu elektronicznym) (Dz.U. L 178, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między S. Papasavvasem a O Fileleftheros Dimosia Etaireia Ltd oraz T. Kounnafim i K. Sertisem w przedmiocie powództwa o naprawienie szkody wniesionego przez S. Papasavvasa w związku ze szkodą, jaką poniósł z uwagi na fakty stanowiące zniesławienie.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motyw 17 dyrektywy 2000/31 brzmi następująco:

„Definicja usług społeczeństwa informacyjnego obowiązuje już w prawie wspólnotowym [...]; definicja ta obejmuje wszystkie usługi świadczone normalnie za wynagrodzeniem, na odległość, za pomocą urządzeń elektronicznych do przetwarzania (łącznie z kompresją cyfrową) oraz przechowywania danych [...]”.

- 4 Motyw 18 tej dyrektywy stanowi:

„[...] usługi społeczeństwa informacyjnego [...], o ile stanowią one działalność gospodarczą, dotyczą także usług, które nie są wynagradzane przez tych, którzy je otrzymują, takie jak usługi polegające na oferowaniu informacji on-line lub informacji handlowych lub zapewniających narzędzia umożliwiające szukanie, dostęp oraz pozyskiwanie danych; w usługach społeczeństwa informacyjnego mieszczą się także usługi, które polegają na przekazywaniu informacji poprzez sieć komunikacyjną, na zapewnianiu możliwości dostępu do sieci komunikacyjnej lub na hostingu informacji przekazywanych przez usługobiorcę [...]”.

- 5 Zgodnie z motywem 22 tej dyrektywy:

„Nadzór nad usługami społeczeństwa informacyjnego powinien być prowadzony u źródła działalności, aby zapewnić skuteczną ochronę celów interesu publicznego [...]. Ponadto aby skutecznie zapewnić swobodne świadczenie usług oraz pewność prawa dla usługodawców oraz usługobiorców, usługi społeczeństwa informacyjnego powinny zasadniczo podlegać systemowi prawnemu państwa członkowskiego, w którym usługodawca ma swoją siedzibę”.

- 6 Motyw 42 dyrektywy 2000/31 stanowi:

„Wyłączenia w dziedzinie odpowiedzialności ustanowione w niniejszej dyrektywie obejmują jedynie przypadki, w których działalność podmiotu świadczącego usługi społeczeństwa informacyjnego jest ograniczona do technicznego procesu obsługi i udzielania dostępu do sieci komunikacyjnej, w której informacje udostępniane przez osoby trzecie są przekazywane lub przechowywane czasowo, w celu

poprawienia skuteczności przekazu; działanie takie przybiera charakter czysto techniczny, automatyczny i bierny, który zakłada, że podmiot świadczący usługi społeczeństwa informacyjnego nie posiada wiedzy o informacjach przekazywanych lub przechowywanych ani kontroli nad nimi”.

7 Motyw 43 tej samej dyrektywy brzmi następująco:

„Usługodawca może korzystać z wyłączenia dla »zwykłego przekazu« oraz dla »cachingu«, jeżeli nie jest on związany z przekazywaną informacją; wymaga to między innymi, aby nie modyfikował on informacji, które przekazuje; wymaganie to [wymóg ten] nie obejmuje czynności o charakterze technicznym, które mają miejsce podczas przekazu, jeśli nie wpływają one na integralność informacji zawartej w przekazie”.

8 Artykuł 2 tej dyrektywy stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy następujące pojęcia oznaczają:

- a) »usługi społeczeństwa informacyjnego«: usługi w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy 98/34/WE [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. L 204, s. 37)], zmienionej dyrektywą 98/48/WE [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 lipca 1998 r. (Dz.U. L 217, s. 18)] [zwanej dalej »dyrektywą 98/34«];
- b) »usługodawca«: każda osoba fizyczna lub prawna, która świadczy usługę społeczeństwa informacyjnego;
- c) »usługodawca mający siedzibę«: usługodawca, który prowadzi faktycznie działalność gospodarczą przez czas nieokreślony z wykorzystaniem stałej siedziby. Obecność oraz używanie środków technicznych oraz technologii wymaganych do świadczenia usług jako takie nie oznaczają istnienia siedziby usługodawcy;

[...]

- h) »dziedzina podlegająca koordynacji«: wymagania ustanowione w systemach prawnych państw członkowskich mające zastosowanie do podmiotów świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego lub do usług społeczeństwa informacyjnego, niezależnie od tego, czy mają charakter ogólny, czy zostały przewidziane szczególnie dla nich;

- i) koordynowana dziedzina dotyczy wymagań, które muszą być spełnione przez usługodawcę w związku z:

[...]

— prowadzeni[em] działalności polegającej na świadczeniu usług społeczeństwa informacyjnego, takich jak wymagania dotyczące zachowania usługodawcy, wymagania dotyczące jakości lub zawartości usługi, łącznie z mającymi zastosowanie do reklamy i umów, lub wymagania dotyczące odpowiedzialności usługodawcy;

[...]”.

9 Artykuł 3 dyrektywy 2000/31, zatytułowany „Rynek wewnętrzny”, stanowi:

„1. Każde państwo członkowskie zapewnia, aby usługi społeczeństwa informacyjnego świadczone przez usługodawcę mającego siedzibę na jego terytorium były zgodne z przepisami krajowymi stosowanymi w tym państwie członkowskim i wchodzącymi w zakres koordynowanej dziedziny.

2. Państwa członkowskie nie mogą z powodów wchodzących w zakres koordynowanej dziedziny ograniczać swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego pochodzących z innego państwa członkowskiego.

3. Ustępy 1 i 2 nie mają zastosowania do dziedzin określonych w Załączniku.

4. Państwa członkowskie mogą podejmować środki mające na celu odstąpienie od ust. 2 w odniesieniu do określonej usługi społeczeństwa informacyjnego, jeżeli spełnione są następujące warunki:

a) środki są:

i) konieczne z jednego z następujących powodów:

— porządek publiczny [...]

[...]

— ochrona konsumentów [...]

ii) podejmowane przeciw określonej usłudze społeczeństwa informacyjnego, która narusza cele określone w i) lub która faktycznie i poważnie grozi naruszeniem tych celów;

iii) proporcjonalne do tych celów.

[...]”.

10 Artykuły 12–14 tej samej dyrektywy wchodzi w skład sekcji 4, zatytułowanej „Odpowiedzialność usługodawców będących pośrednikami”.

11 Artykuł 12 dyrektywy 2000/31, zatytułowany „Zwykły przekaz”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, żeby w przypadku świadczenia usługi społeczeństwa informacyjnego polegającej na transmisji w sieci telekomunikacyjnej informacji przekazanych przez usługobiorcę lub na zapewnianiu dostępu do sieci telekomunikacyjnej usługodawca nie był odpowiedzialny za przekazywane informacje, jeżeli:

a) nie jest inicjatorem przekazu;

b) nie wybiera odbiorcy przekazu;

oraz

c) nie wybiera oraz nie modyfikuje informacji zawartych w przekazie.

2. Czynności polegające na transmisji oraz zapewnianiu dostępu określone w ust. 1 obejmują automatyczne, pośrednie i krótkotrwałe przechowywanie przekazywanych informacji, w zakresie, w jakim służy to wyłącznie wykonywaniu transmisji w sieci telekomunikacyjnej, oraz [...] okres przechowywania nie przekracza czasu rozsądnie [racjonalnie] koniecznego do takiej transmisji.

3. Niniejszy artykuł nie ma wpływu na możliwość wymagania od usługodawcy przez sądy lub organy administracyjne, zgodnie z systemem prawnym państw członkowskich, żeby przerwał on naruszania prawa lub mu zapobiegł”.

12 Artykuł 13 dyrektywy 2000/31, zatytułowany „Caching”, przewiduje:

„1. Państwa Członkowskie zapewniają, żeby w przypadku świadczenia usługi społeczeństwa informacyjnego polegającej na transmisji w sieci telekomunikacyjnej informacji przekazanych przez usługobiorcę usługodawca nie był odpowiedzialny z tytułu automatycznego, pośredniego i krótkotrwałego przechowywania tej informacji dokonywanego w celu usprawnienia późniejszej transmisji informacji na żądanie innych usługobiorców, pod warunkiem że:

- a) usługodawca nie modyfikuje informacji;
- b) usługodawca przestrzega warunków dostępu do informacji;
- c) usługodawca przestrzega zasad dotyczących aktualizowania informacji, określonych w sposób szeroko uznany i używany w branży;
- d) usługodawca nie zakłóca dozwolonego posługiwania się technologią, szeroko uznaną i używaną w branży, w celu uzyskania danych o korzystaniu z informacji;

oraz

- e) usługodawca niezwłocznie usuwa przechowywane informacje lub uniemożliwia dostęp do nich, gdy uzyska wiarygodną wiadomość, że informacje zostały usunięte z początkowego źródła transmisji lub dostęp do nich został uniemożliwiony albo gdy sąd lub organ administracyjny nakazał usunięcie informacji lub uniemożliwienie dostępu do niej.

2. Niniejszy artykuł nie ma wpływu na możliwość wymagania od usługodawcy przez sądy lub organy administracyjne, zgodnie z systemem prawnym państw członkowskich, żeby przerwał on naruszanie prawa lub mu zapobiegł”.

13 Zgodnie z art. 14 tej dyrektywy, zatytułowanym „Hosting”:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, żeby w przypadku świadczenia usługi społeczeństwa informacyjnego polegającej na przechowywaniu informacji przekazanych przez usługobiorcę usługodawca nie był odpowiedzialny za informacje przechowywane na żądanie usługobiorcy, pod warunkiem że:

- a) usługodawca nie ma wiarygodnych wiadomości o bezprawnym charakterze działalności lub informacji, a w odniesieniu do roszczeń odszkodowawczych – nie wie o stanie faktycznym lub okolicznościach, które w sposób oczywisty świadczą o tej bezprawności;

lub

- b) usługodawca podejmuje niezwłocznie odpowiednie działania w celu usunięcia uniemożliwienia dostępu do informacji, gdy uzyska takie wiadomości lub zostanie o nich powiadomiony.

2. Ustęp 1 nie ma zastosowania, jeżeli usługobiorca działa z upoważnienia albo pod kontrolą usługodawcy.

3. Niniejszy artykuł nie ma wpływu na możliwość wymagania od usługodawcy przez sądy lub organy administracyjne, zgodnie z systemem prawnym państw członkowskich, żeby przerwał on naruszenia prawa lub im zapobiegł, oraz nie ma wpływu na możliwość ustanowienia procedur regulujących usuwanie tych informacji lub uniemożliwianie dostępu do nich przez państwa członkowskie”.

14 Artykuł 18 tej dyrektywy, zatytułowany „Powództwo”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie zadbają o to, żeby powództwa dostępne w prawie krajowym dotyczące usług społeczeństwa informacyjnego umożliwiały szybkie podjęcie środków, łącznie ze środkami tymczasowymi mającymi na celu przerwanie każdego rzekomego [podejrzewanego] naruszenia prawa oraz zapobieżenie wszelkim dalszym szkodom”.

15 Artykuł 1 dyrektywy 98/34 stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się poniższe terminy:

[...]

2) »usługa«: każda usługa społeczeństwa informacyjnego, to znaczy każda usługa normalnie świadczona za wynagrodzeniem, na odległość, drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie odbiorcy usług.

Do celów niniejszej definicji:

- »na odległość« oznacza usługę świadczoną bez równoczesnej obecności stron,
- »drogą elektroniczną« oznacza, iż usługa jest przesyłana pierwotnie i otrzymywana w miejscu przeznaczenia za pomocą sprzętu elektronicznego do przetwarzania (włącznie z kompresją cyfrową) oraz przechowywania danych, i która jest całkowicie przesyłana, kierowana i otrzymywana za pomocą kabla, odbiornika radiowego, środków optycznych lub innych środków elektromagnetycznych,
- »na indywidualne żądanie odbiorcy usług« oznacza, że usługa świadczona jest poprzez przesyłanie danych na indywidualne żądanie.

Orientacyjny wykaz usług nieobjętych niniejszą definicją został określony w załączniku V.

[...]”.

Prawo cypryjskie

16 Na Cyprze deliktu zniesławienia dotyczą art. 17–25 zawarte w rozdziale 148 ustawy o czynach niedozwolonych.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

17 W dniu 11 listopada 2010 r. S. Papasavvas wniósł powództwo o naprawienie szkody do Eparchiako Dikastirio Lefkosias przeciwko O Fileleftheros Dimosia Etaireia Ltd, spółce prasowej, oraz T. Kounnafiemu, redaktorowi naczelnemu gazety O Fileleftheros, i G. Sertisowi, dziennikarzowi tej gazety, w związku z działaniem stanowiącym jego zdaniem zniesławienie.

- 18 Sotiris Papasavvas występuje z żądaniem naprawienia szkody, którą jego zdaniem poniósł przez artykuły opublikowane w dzienniku o zasięgu krajowym „O Fileleftheros” z dnia 7 listopada 2010 r., opublikowane w sieci na dwóch stronach internetowych [<http://www.philenews.com> i <http://www.phileleftheros.com>]. Ponadto powód zażądał, aby sąd zarządził środki tymczasowe zakazujące publikowania spornych artykułów.
- 19 Eparchiako Dikastirio Lefkosias uważa, że rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu zależy częściowo od wykładni dyrektywy 2000/31.
- 20 W tych okolicznościach Eparchiako Dikastirio Lefkosias postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Zważywszy, że przepisy państw członkowskich dotyczące zniesławienia mają wpływ na możliwość świadczenia usług informacyjnych drogą elektroniczną zarówno na poziomie krajowym, jak i wewnątrz UE, czy mogą one być uznane za ograniczenie świadczenia usług informacyjnych do celów wdrożenia dyrektywy [2000/31]?
  - 2) W razie odpowiedzi twierdzącej na pytanie 1) – czy postanowienia art. 12, 13 i 14 dyrektywy [2000/31] w zakresie odpowiedzialności mają zastosowanie w sprawach z zakresu prawa cywilnego pomiędzy jednostkami, takimi jak sprawy dotyczące odpowiedzialności cywilnej w wypadku zniesławienia, czy też są ograniczone do odpowiedzialności cywilnej z tytułu czynności handlowych/umów z konsumentami?
  - 3) W świetle celu, któremu służą art. 12, 13 i 14 dyrektywy [2000/31], dotyczące odpowiedzialności usługodawców świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego, i przy uwzględnieniu okoliczności, że w wielu państwach członkowskich wymagane jest istnienie powództwa, aby możliwe było zarządzenie środków tymczasowych nakazujących powstrzymanie się od działania do czasu zakończenia postępowania sądowego – czy wymienione artykuły ustanawiają prawa indywidualne, które można powołać na swoją obronę w sprawie cywilnej o zniesławienie, lub czy stanowią przeszkodę do wniesienia takiego powództwa?
  - 4) Czy definicje »usług społeczeństwa informacyjnego« i »usługodawcy« w rozumieniu art. 2 dyrektywy [2000/31] i art. 1 ust. 2 dyrektywy [98/34] obejmują usługi informacyjne on-line, które nie są płacone bezpośrednio przez odbiorcę tych usług, tylko są odpłatne pośrednio dzięki reklamom pojawiającym się na stronie internetowej?
  - 5) Przy uwzględnieniu definicji »usługodawcy [świadczącego usługi społeczeństwa informacyjnego]«, o której mowa w art. 2 dyrektywy [2000/31] i art. 1 ust. 2 dyrektywy [98/34] – w jakim zakresie można uznać, że następujące sytuacje stanowią »zwykły przekaz«, »caching« lub »hosting« w rozumieniu art. 12, 13 i 14 dyrektywy [2000/31]:
    - a) dziennik mający dostępną bezpłatnie stronę internetową, na której publikowane jest elektroniczne wydanie dziennika drukowanego, zawierające wszystkie jego artykuły i reklamy w formacie PDF lub innym podobnym formacie elektronicznym;
    - b) swobodnie dostępny dziennik elektroniczny, którego dostawca jest wynagradzany dzięki reklamom handlowym pojawiającym się na stronie internetowej. Informacje publikowane w dzienniku on-line pochodzą od pracowników dziennika lub od niezależnych dziennikarzy;
    - c) płatna strona internetowa świadcząca usługi wskazane powyżej w lit. a) i b)?”.

W przedmiocie dopuszczalności

- 21 Sotiris Papasavvas podnosi zarzut niedopuszczalności wniosku prejudycjalnego.
- 22 Podnosi on w szczególności, że wniosek ten został złożony „przedwcześnie” przez sąd odsyłający, ponieważ pozwani w postępowaniu głównym nie złożyli wówczas jeszcze odpowiedzi na pozew i nie został jeszcze ustalony stan faktyczny. Sąd odsyłający nie miał zatem pełnej wiedzy co do kwestii prawnych podniesionych w ramach zawisłego przed nim sporu i zadane pytania miały charakter hipotetyczny.
- 23 Twierdzi on również, że dyrektywa 2000/31 nie ma związku z postępowaniem głównym, ponieważ dotyczy jedynie usługodawców, a nie odbiorców tych usług, i że odpowiedzi na pytania postawione przez sąd odsyłający nie są konieczne dla rozstrzygnięcia tego sporu.
- 24 Niemniej jednak opis ram prawnych i faktycznych sporu w postanowieniu odsyłającym wydaje się wystarczający dla Trybunału, aby mógł się on wypowiedzieć, a celem pytania czwartego jest w szczególności kwestia, czy spór w postępowaniu głównym dotyczy dyrektywy 2000/31.
- 25 Z powyższego wynika, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania czwartego

- 26 W drodze pytania czwartego, które należy przeanalizować w pierwszej kolejności, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „usług społeczeństwa informacyjnego” w rozumieniu tego przepisu obejmuje usługi dostarczające informacje on-line, za które usługodawca otrzymuje wynagrodzenie nie od usługobiorcy, lecz z przychodów uzyskiwanych z reklam emitowanych na stronie internetowej.
- 27 W tym względzie należy stwierdzić, że art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31 definiuje pojęcie „usług społeczeństwa informacyjnego” poprzez odesłanie do art. 1 ust. 2 dyrektywy 98/34, który dotyczy każdej usługi „normalnie świadczonej za wynagrodzeniem”, na odległość, drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie odbiorcy usług.
- 28 Odnośnie do kwestii, czy wynagrodzenie to powinno koniecznie być przekazane przez samego adresata usługi, należy podnieść, że taka przesłanka jest wyraźnie wykluczona przez motyw 18 dyrektywy 2000/31, w świetle którego należy interpretować art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31 i który uściśla, że usługi społeczeństwa informacyjnego rozciągają się, o ile stanowią one działalność gospodarczą, na usługi, „które nie są wynagradzane przez tych, którzy je otrzymują, takie jak usługi polegające na oferowaniu informacji on-line lub informacji handlowych”.
- 29 Ta wykładnia odpowiada wykładni pojęcia „usług” w rozumieniu art. 57 TFUE, która również nie wymaga, aby za usługę płaćła osoba z niej korzystająca (zob. w szczególności wyrok w sprawie Bond van Adverteerders i in., 352/85, EU:C:1988:196, s. 16).
- 30 W świetle powyższego na pytanie czwarte należy odpowiedzieć, że art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „usług społeczeństwa informacyjnego” w rozumieniu tego przepisu obejmuje usługi polegające na oferowaniu informacji on-line, za które usługodawca otrzymuje wynagrodzenie nie od usługobiorcy, lecz z przychodów uzyskiwanych z reklam emitowanych na stronie internetowej.

W przedmiocie pytania pierwszego

- 31 W drodze pytania pierwszego sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy dyrektywa 2000/31 stoi na przeszkodzie stosowaniu odpowiedzialności cywilnej w związku ze zniesławieniem względem świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego.
- 32 Zgodnie z art. 3 ust. 1 tej dyrektywy każde państwo członkowskie zapewnia, aby usługi społeczeństwa informacyjnego świadczone przez usługodawcę mającego siedzibę na jego terytorium były zgodne z przepisami krajowymi stosowanymi w tym państwie członkowskim i wchodzącymi w zakres koordynowanej dziedziny, ponieważ dziedzina ta obejmuje – jak stanowi art. 2 lit. h) tej dyrektywy – reżim odpowiedzialności cywilnej usługodawcy.
- 33 Wynika stąd, że dyrektywa 2000/31 nie stoi na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie przyjęło reżim odpowiedzialności cywilnej za zniesławienie, stosowany względem podmiotów świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego z siedzibą na terytorium tego państwa.
- 34 Artykuł 3 ust. 2 wskazanej dyrektywy stanowi natomiast, że państwa członkowskie nie mogą z powodów wchodzących w zakres koordynowanej dziedziny ograniczać swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego pochodzących z innego państwa członkowskiego.
- 35 W niniejszej sprawie wydaje się wynikać z postanowienia odsyłającego, że usługi będące przedmiotem postępowania głównego nie pochodzą z państwa członkowskiego innego niż Cypr, lecz są dostarczane przez usługodawcę z siedzibą w tym państwie. W takim przypadku, ponieważ art. 3 ust. 2 tej dyrektywy nie podlega zastosowaniu, nie ma potrzeby dokonywania analizy jego ewentualnego wpływu.
- 36 Wynika stąd, że w braku dodatkowych szczegółowych informacji ze strony sądu odsyłającego na pytanie pierwsze należy udzielić odpowiedzi, iż dyrektywa 2000/31 nie stoi na przeszkodzie, w sprawie takiej jak w postępowaniu głównym, zastosowaniu reżimu odpowiedzialności cywilnej w związku ze zniesławieniem.

W przedmiocie pytania piątego

- 37 W drodze pytania piątego sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy ograniczenia odpowiedzialności cywilnej, o których mowa w art. 12–14 dyrektywy 2000/31 są stosowane w przypadku spółki będącej wydawcą prasowym dysponującym stroną internetową, na której publikowana jest elektroniczna wersja dziennika redagowanego przez zatrudnionych tam albo niezależnych dziennikarzy, przy czym spółka ta ponadto otrzymuje wynagrodzenie z przychodów z reklam handlowych emitowanych na tej stronie. Sąd odsyłający zmierza ponadto do ustalenia, czy odpowiedź na to pytanie jest identyczna w sytuacji, gdy dostęp do strony jest odpłatny.
- 38 Artykuły 12–14 dyrektywy 2000/31/WE dotyczą sytuacji, w których usługodawca usług społeczeństwa informacyjnego prowadzi odpowiednio działalność polegającą na zwykłym przekazie, formie przechowania zwanej „cachingiem” lub hostingu.
- 39 Jak zatem wynika z tytułu sekcji 4 tej dyrektywy, zachowanie usługodawcy opisane w tym artykule musi się ograniczać do zachowania „usługodawcy będącego pośrednikiem”.
- 40 Z motywu 42 dyrektywy 2000/31 wynika, że ustanowione w tej dyrektywie wyłączenia w dziedzinie odpowiedzialności obejmują jedynie przypadki, w których działalność podmiotu świadczącego usługi społeczeństwa informacyjnego przybiera charakter czysto techniczny, automatyczny i bierny, który

zakłada, że wspomniany podmiot nie posiada wiedzy o przekazywanych lub przechowywanych informacjach ani kontroli nad nimi (zob. wyrok Google France i Google, od C-236/08 do C-238/08, EU:C:2010:159, pkt 113).

- 41 Trybunał wywnioskował z tego, że w celu sprawdzenia, czy odpowiedzialność podmiotu świadczącego usługę mogłaby zostać ograniczona na podstawie art. 14 dyrektywy 2000/31, należy zbadać, czy rola tego podmiotu jest neutralna, czyli jego zachowanie ma charakter czysto techniczny, automatyczny i bierny, co oznacza brak jego wiedzy o przechowywanych informacjach i brak nad nimi kontroli (zob. podobnie wyroki: Google France i Google, EU:C:2010:159, pkt 114; a także L'Oréal i in., C-324/09, EU:C:2011:474, pkt 113).
- 42 Trybunał zatem uznał, że sama okoliczność, iż usługa odsyłania jest odpłatna, że usługodawca określa warunki płatności czy udziela on klientom informacje o charakterze ogólnym, nie może skutkować pozbawieniem tego podmiotu możliwości skorzystania z przewidzianych w dyrektywie 2000/31/WE wyłączeń w dziedzinie odpowiedzialności (zob. wyroki: Google France i Google, EU:C:2010:159, pkt 116 oraz L'Oréal i in., EU:C:2011:474, pkt 115).
- 43 Istotna jest natomiast rola odgrywana przez podmiot świadczący usługi przy sporządzaniu przekazu reklamowego towarzyszącego linkowi reklamowemu lub przy określaniu i wyborze słów kluczowych (zob. wyrok Google France i Google, EU:C:2010:159, pkt 118).
- 44 Podobnie jeżeli podmiot świadczący usługi udziela wsparcia, które polega w szczególności na optymalizacji prezentacji danych ofert sprzedaży lub na ich promocji, należy stwierdzić, że nie zachowuje on neutralnej pozycji między danym klientem (sprzedającym) a potencjalnymi nabywcami, lecz odgrywa czynną rolę, która może pozwolić mu na powzięcie wiedzy o danych dotyczących poszczególnych ofert lub na sprawowanie nad nimi kontroli (wyrok L'Oréal i in., EU:C:2011:474, pkt 116).
- 45 W konsekwencji w przypadku gdy spółka będąca wydawcą prasowym publikującym na swojej stronie internetowej elektroniczną wersję dziennika ma co do zasady wiedzę na temat publikowanych przez siebie informacji i sprawuje nad nimi kontrolę, nie powinna być uznana za usługodawcę będącego pośrednikiem w rozumieniu art. 12–14 dyrektywy 2000/31, niezależnie od tego, czy dostęp do strony jest odpłatny.
- 46 Mając na uwadze powyższe rozważania, na pytanie piąte należy udzielić odpowiedzi, że ograniczenia odpowiedzialności cywilnej, o których mowa w art. 12–14 dyrektywy 2000/31 nie dotyczą spółki będącej wydawcą prasowym, dysponującym stroną internetową, na której publikowana jest elektroniczna wersja dziennika, przy czym spółka ta ponadto otrzymuje wynagrodzenie z przychodów z reklam handlowych emitowanych na tej stronie, w przypadku gdy ma ona wiedzę o publikowanych informacjach i sprawuje nad nimi kontrolę, niezależnie od sytuacji, czy gdy dostęp do strony jest odpłatny.

W przedmiocie pytania drugiego

- 47 W drodze pytania drugiego sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy w sporach między jednostkami dotyczących odpowiedzialności cywilnej w wypadku zniesławienia można zastosować ograniczenia odpowiedzialności, o których mowa w art. 12–14 dyrektywy 2000/31, aby móc dokonać zgodnej z tym aktem wykładni swoich przepisów krajowych.
- 48 Biorąc pod uwagę odpowiedź udzieloną na pytanie piąte, zgodnie z którą nie wydaje się, że usługodawcy w postępowaniu głównym mogą być zakwalifikowani jako usługodawcy będący pośrednikami w rozumieniu art. 12–14 dyrektywy 2000/31/WE, można by przyjąć, że nie ma konieczności udzielenia odpowiedzi na to pytanie. Niemniej jednak, ponieważ z postanowienia

odsyłającego nie wynika w sposób bezspreczny, że przesłanki opisane w pytaniu piątym odpowiadają przesłankom postępowania głównego, Trybunał uważa za przydatne udzielenie odpowiedzi na pytanie drugie.

- 49 W tym względzie należy stwierdzić, że art. 2 lit. b) dyrektywy 2000/31 definiuje pojęcie „usługodawcy” jako każdej osoby fizycznej lub prawnej, która świadczy usługę społeczeństwa informacyjnego.
- 50 W konsekwencji na pytanie drugie należy udzielić odpowiedzi, że w ramach sporu między jednostkami dotyczącego odpowiedzialności cywilnej w wypadku zniesławienia można zastosować ograniczenia odpowiedzialności, o których mowa w art. 12–14 dyrektywy 2000/31, jeśli spełnione są przesłanki wskazane w tych artykułach.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 51 W drodze pytania trzeciego sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 12–14 dyrektywy 2000/31 należy interpretować w ten sposób, że pozwalają one usługodawcy świadczącemu usługi społeczeństwa informacyjnego na sprzeciwienie się wystąpieniu z powództwem przeciwko temu usługodawcy oraz w konsekwencji nawet na przyjęcie przez sąd krajowy środków tymczasowych. Na wypadek braku takiej możliwości sąd pyta, czy artykuły te rodzą prawa indywidualne, które dany usługodawca może podnieść w postaci zarzutu obrony w ramach postępowania sądowego, takiego jak niniejsze postępowanie główne.
- 52 Podobnie jak powyżej można by przyjąć, że nie ma konieczności udzielenia odpowiedzi na to pytanie, ponieważ nie wydaje się, by usługodawcy w niniejszej sprawie mogli być zakwalifikowani jako usługodawcy będący pośrednikami w rozumieniu art. 12–14 dyrektywy 2000/31.
- 53 Niemniej jednak Trybunał zamierza wskazać sądowi odsyłającemu, że artykuły te ze względu na ich przedmiot nie dotyczą warunków, w których można wytoczyć przeciwko tym usługodawcom powództwa sądowe mające na celu stwierdzenie odpowiedzialności cywilnej, które w braku uściślenia w prawie Unii należą do kompetencji tych państw członkowskich z zastrzeżeniem zasad równoważności i skuteczności.
- 54 Odnosnie do kwestii, czy artykuły te tworzą prawa indywidualne, które mogą zostać podniesione przez usługodawcę w formie zarzutu obrony w ramach powództwa cywilnego o zniesławienie, należy przypomnieć, iż jeśli chodzi spór między jednostkami, taki jak spór w postępowaniu głównym, Trybunał niezmiennie orzekał, że dyrektywa nie może sama z siebie nakładać na jednostkę zobowiązań i nie można wobec tego powoływać się na nią względem tej jednostki (zob. w szczególności wyroki: Marshall, 152/84, EU:C:1986:84, pkt 48; Faccini Dori, C-91/92, EU:C:1994:292, pkt 20), z zastrzeżeniem jednak ewentualnego powództwa o stwierdzenie odpowiedzialności, które mogłoby zostać wytoczone przeciwko państwu członkowskiemu w związku ze szkodami wyrządzonymi w związku z przypisywanym mu naruszeniem prawa Unii (zob. w szczególności w tym względzie wyrok Francovich i in., C-6/90 i C-9/90, EU:C:1991:428, pkt 35).
- 55 Niemniej jednak od chwili upływu terminu do transpozycji dyrektywy 2000/31 państwa członkowskie miały obowiązek uchwalenia odpowiednich przepisów prawa krajowego przewidujących opisane w tych artykułach ograniczenia odpowiedzialności.
- 56 Jeśli jednak takie ograniczenia nie byłyby przetransponowane do prawa krajowego, sąd krajowy, do którego zwrócono się o dokonanie ich wykładni, powinien w najszerszym możliwym zakresie dokonywać tej wykładni w świetle treści i celów dyrektywy dla osiągnięcia zamierzonego przez nią skutku, postępując tym samym zgodnie z art. 288 akapit trzeci TFUE (zob. w szczególności wyroki: von Colson i Kamann, 14/83, EU:C:1984:153, pkt 26 i Marleasing, C-106/89, EU:C:1990:395, pkt 8).

57 W konsekwencji na pytanie trzecie należy udzielić odpowiedzi, że art. 12–14 dyrektywy 2000/31 nie pozwalają usługodawcy świadczącemu usługi społeczeństwa informacyjnego na sprzeciwienie się wystąpieniu z powództwem przeciwko temu usługodawcy oraz – w konsekwencji – przyjęciu przez sąd krajowy środków tymczasowych. Usługodawca może podnieść przewidziane w tych artykułach ograniczenia odpowiedzialności zgodnie z przepisami prawa krajowego zapewniającymi ich transpozycję lub w braku takiej możliwości – w sposób pozwalający na dokonanie ich wykładni zgodnej z tymi artykułami. Natomiast w ramach sporu takiego jak postępowanie główne dyrektywa 2000/31 nie może nie może sama nakładać na jednostkę zobowiązań i nie można wobec tego powoływać się na nią względem tej jednostki.

W przedmiocie kosztów

58 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 2 lit. a) dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego („dyrektywy o handlu elektronicznym”) należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „usług społeczeństwa informacyjnego” w rozumieniu tego przepisu obejmuje usługi polegające na oferowaniu informacji on-line, za które usługodawca otrzymuje wynagrodzenie nie od usługobiorcy, lecz z przychodów uzyskiwanych z reklam emitowanych na stronie internetowej.
- 2) Dyrektywa 2000/31 nie stoi na przeszkodzie, w sprawie takiej jak w postępowaniu głównym, zastosowaniu reżimu odpowiedzialności cywilnej w związku ze zniesławieniem.
- 3) Ograniczenia odpowiedzialności cywilnej, o których mowa w art. 12–14 dyrektywy 2000/31, nie dotyczą spółki będącej wydawcą prasowym, dysponującym stroną internetową, na której publikowana jest elektroniczna wersja dziennika, przy czym spółka ta ponadto otrzymuje wynagrodzenie z przychodów z reklam handlowych emitowanych na tej stronie, w przypadku gdy ma ona wiedzę o publikowanych informacjach i sprawuje nad nimi kontrolę, niezależnie od sytuacji, czy gdy dostęp do strony jest odpłatny.
- 4) Ograniczenia odpowiedzialności, o których mowa w art. 12–14 dyrektywy 2000/31, można zastosować w ramach sporu między jednostkami dotyczącego odpowiedzialności cywilnej w wypadku zniesławienia, jeśli spełnione są przesłanki wskazane w tych artykułach.
- 5) Artykuły 12–14 dyrektywy 2000/31 nie pozwalają usługodawcy świadczącemu usługi społeczeństwa informacyjnego na sprzeciwienie się wystąpieniu z powództwem przeciwko temu usługodawcy oraz – w konsekwencji – przyjęciu przez sąd krajowy środków tymczasowych. Usługodawca może podnieść przewidziane w tych artykułach ograniczenia odpowiedzialności zgodnie z przepisami prawa krajowego zapewniającymi ich transpozycję lub w braku takiej możliwości – w sposób pozwalający na dokonanie ich wykładni zgodnej z tymi artykułami. Natomiast w ramach sporu takiego jak postępowanie główne, dyrektywa 2000/31 nie może sama nakładać na jednostkę zobowiązań i nie można wobec tego powoływać się na nią względem tej jednostki.

Podpisy